

Rozhovor prezidenta republiky pro pořad TV Prima Partie Terezie Tománkové

18.12.2022 - Miloš Zeman | Správa Pražského hradu

Krásnou adventní neděli vám přeji a děkuji, že i v tento sváteční čas sledujete na Primě a CNN Prima News Partii. První část pro vás dnes natáčíme na zámku v Lánech. Hostem je prezident České republiky pan Miloš Zeman. Dobrý den, pane prezidente.

Krásný dobrý den.

Děkujeme za pozvání tady do zámku v Lánech. Pane prezidente, za čtyři týdny budeme volit Vašeho nástupce či nástupkyni. Vaše dcera, jak řekla našim reportérům, zatím jasno nemá, koho bude volit. Vy jste minulý týden nepřímo v Českém rozhlase podpořil Andreje Babiše. Budete ho i volit?

Ano, budu. Já jsem to zdůvodnil. Vycházím z toho, že když moc nevěřím průzkumům, tak přece jenom ty průzkumy ukazují velkou distanci mezi prvními třemi kandidáty a tou zbývajících šesticí. A z toho vyplývá, že z těch tří kandidátů, kteří mají reálnou šanci na vítězství, je Andrej Babiš jediný, který má politické zkušenosti, a to je můj základní argument. Netvrdím, že s ním ve všem souhlasím. My máme různé názory třeba na zrušení superhrubé mzdy a mnoho jiných rozdílů, ale uznávám, že má politickou zkušenost, a víte, paní Tománková, politika, to je řemeslo nebo profese jako každé jiné. A jako nechcete, aby Vás operoval chirurg, který nevystudoval medicínu a je to jeho první operace, tak asi nechcete, aby hlavou státu byl člověk, který politice nerozumí a nikdy ji nedělal.

Jestli dovolíte, my teď divákům a Vám ukážeme jeden z průzkumů. Je exkluzivní pro naši televizi. Zpracovala ho renomovaná agentura STEM a je unikátní velmi rozsáhlým reprezentativním souborem dotazovaných, dva tisíce šest set pět občanů České republiky starších osmnácti let odpovídalo. Termín dotazování 29. listopadu až 9. prosince. V tomto volebním modelu by první kolo vyhrál předseda hnutí ANO Andrej Babiš se třiceti procenty hlasů. Druhá je ekonomka Danuše Nerudová, dvacet šest a půl procenta. Třetí je generál ve výslužbě Petr Pavel, třiadvacet procent, a pak už je velká propast, odstup. Senátor Pavel Fischer lehce přes šest procent, senátor Marek Hilšer přes pět procent, odborový předák Josef Středula necelá čtyři procenta, poslanec SPD Jaroslav Bašta necelá tři, lékař a bývalý rektor Tomáš Zima jedno a půl procenta a podnikatel Karel Diviš, kterého do soutěže vrátil Nejvyšší správní soud, necelé jedno procento. Třicet čtyři procent voličů je nerozhodnutých. Já Vás poprosím o komentář, pane prezidente, jestli Vás něco zaujalo v negativním, pozitivním smyslu?

Já Vám řeknu svůj názor, který je velmi jednoduchý. O druhém kole rozhodnou televizní diskuze. Na ty se dívají miliony lidí a těch třicet procent nerozhodnutých, možná víc než třicet procent, si formuje svůj názor podle televizních diskuzí. Máme tady asi tak tři významné televizní stanice. Českou televizi, Novu a Vás, Primu. A když se podíváte na tyto tři diskuze, tak se patrně rozhodnete.

Andrej Babiš po Vás zdědil to volební číslo sedm. Vylosovalo mu ho Ministerstvo a zatím odmítá, stejně jako Vy před těmi pěti lety, jít do rádiových, televizních diskuzí se svými soupeři. To jste mu poradil Vy?

Ano, ale já jsem to dělal z velmi prostého důvodu. Když jste v diskuzi jeden na jednoho, tak je to férová diskuse, kde můžete uplatnit svoje argumenty. Když je diskuze, řekněme, jeden proti osmi, tak se stává cosi jako masové shromáždění, a to už není férová diskuze.

A diskuze jeden na jednoho bude před tím druhým kolem. A jestli dovolíte, v tom průzkumu je i model pro kolo druhé, a z něj vyplývá, že Andreje Babiše by podle toho modelu ve druhém kole porazila jak Danuše Nerudová, tak Petr Pavel. V případě duelu těchto dvou by volby vyhrála Danuše Nerudová. Nutno ale říct, že znovu zůstává třetina voličů nerozhodnutých. A věříte, že Andrej Babiš vydrží tu svoji novou figuru, polohu, kterou si zvolil? Být tichý, distingovaný?

Záleží na něm, ale, když mi dovolíte stručný komentář, já jsem byl ve stejné situaci, jako indikují Vaše průzkumy, protože všichni moji protikandidáti, kteří se nedostali do druhého kola, se proti mně spojili a řekli, že budou podporovat ať už kdysi pana Schwarzenberga, nebo v roce 2018 pana Drahoše. Jenomže to neplatilo, to nefungovalo. Jak jsem řekl, rozhodují televizní diskuze. A já tomu druhému kolu z tohoto důvodu příliš nevěřím, protože Vy neznáte chování příznivců těch kandidátů, kteří byli vyřazeni, a ukazuje se na základě i mých zkušeností, že tito příznivci buď k volbám nejdou, anebo často volí v rozporu s doporučením, které jim dali jejich favorité.

Jak vnímáte to, že i Petr Pavel se začíná vymezovat vůči paní Nerudové, dokonce řekl, že by vůbec váhal, jestli ji před tím druhým kolem, pokud by tam byli oni dva, podpořil.

Tak pro objektivitu musím dodat, že stejně tak se vymezuje paní Nerudová vůči panu Pavlovi. Oba dva mají slabé body, na které se samozřejmě v diskuzích bude upozorňovat. A já si myslím, že dnes už o těch slabých bodech všichni víme. Nicméně, jak už jsem Vám řekl, jsou to kandidáti bez politické zkušenosti, a to je pro mě ten nejsilnější argument.

Říkáte, že jsou známé ty slabé body. Co pro Vás jsou ty nejslabší body jak paní Nerudové, tak pana Pavla?

Tak u paní Nerudové je to fakt. Já jsem o tom sám nechtěl mluvit, ale když se ptáte, proč ne, že ano. Byla rektorkou Mendelovy univerzity, její nejbližší spolupracovník a prorektor, bývalý prorektor, byl obviněn z plagiátorství. Tak to je první slabý bod, protože své spolupracovníky si vybíráte Vy. Zadruhé, v té Mendlově univerzitě se prodávaly doktorandské tituly, zejména do zahraničí, například Rakouska, a paní Nerudová jako rektorka o tom samozřejmě musela vědět, a protože za všechno může šéf, jak víte, tak za to nese spoluzodpovědnost. Konečně zatřetí, ten slabý bod je, že byla předsedkyní důchodové komise, Komise pro spravedlivé důchody se to jmenovalo, a ta komise vlastně skončila v písku bez závěrů, které by se dále rozvíjely, takže to jsou tři slabé body paní Nerudové.

Jestli dovolíte poznámku, paní Nerudová říká, že s tím nemohla nic dělat, že jakmile to zjistila, udělala opatření, ona sama říká velmi často, že byla hajným, který chytil pytláka a tu odpovědnost jakkoliv odmítá.

Ano, to jsou obvyklé výmluvy, ale na druhé straně trvalo tři měsíce, než se tato záležitost začala řešit, s těmi prodanými tituly, a tři měsíce, to je poměrně dlouhá doba.

A výtky k panu Pavlovi?

Tak myslím si, že rozumí armádě, a to mu nemůže někdo upřít. Podle mého názoru nerozumí v podstatě ničemu jinému. A já bych to doložil třeba jenom jedním konkrétním příkladem z oblasti

zahraniční politiky. Pan Pavel nedávno o Visegrádské skupině prohlásil, že je to prázdná skořápka, přitom podpora Visegrádu je v programovém prohlášení vlády. Ten Visegrád funguje, schází se premiéři, schází se ministři, prezidenti a je to prostě konkrétní středoevropská spolupráce. Má své problémy, co je nemá, Maďarsko a podobně, ale právě tento formát umožňuje ty problémy řešit. Takže to je jenom jeden příklad za mnohé, kdy je to zoufalá neznalost zahraniční politiky.

Na druhou stranu Vy jste také jako hlava státu prokázal, že máte svůj vlastní názor v zahraniční politice, a ne vždy jste jednal v souladu s vládou, tak je to jeho názor.

Já zase neříkám, že pan Pavel má mít názor totožný s vládou. Nic takového jste ode mě neslyšela, ale říkám, že má mít názor opřený o fakta, a fakta protiřečí tomu, že Visegrád je jenom prázdná skořápka.

Reagovala jsem na to, že jste argumentoval programovým prohlášením vlády. Jestli dovolíte, pojďme k problémům Andreje Babiše. Český internet teď žije výkonem, v uvozovkách, Andreje Babiše v pořadu K tabuli!, kdy nevěděl, co napsal Jaroslav Hašek, nedokázal vyjmenovat planety sluneční soustavy. Co Vy, jako velmi sečtělý člověk, který se často na literaturu, klasiku odkazujete, citujete, tomu říkáte?

Tak on byl už jednou podobný případ, kdy Andrej Babiš nevěděl nebo neznal Kafkovu Proměnu Řehoře Samsy, což je mimochodem krásné dílo. Já si myslím, že by se to měl doučit. Ne nutně kolik žaludků má kráva, myslím že tři, ale úplně jistý si tím nejsem, a na druhé straně toho Kafku by se opravdu měl doučit.

On tvrdí, že přes víkend bude číst dobrého vojáka Švejka. Jste k němu poměrně shovívavý.

Tak Švejk je klasika a kdyby neznal, já nevím, celou řadu extravagantních spisovatelů, tak mu to prominu, ale neznat klasiky je samozřejmě chyba, a čím dříve si tuto chybu uvědomíme, tím lépe. Mimochodem třeba Václav Klaus starší byl zásadním odpůrcem dobrého vojáka Švejka. On ho samozřejmě četl, ale říkal, že národní povaha nemá být švejkovská, to byl jeho názor, který respektuji. Já naopak Švejka chápu jako užitečné mimikry malého národa. Víte, v realitě ve společnosti máte spoustu lidí, kteří jsou blbí a předstírají, že jsou inteligentní. Švejk byl inteligentní a předstíral, že je blbec, a to jsou ty skvělé mimikry, které mu umožnili přežít.

Vy jste od Andreje Babiše přešel ke Švejkovi, dobře. Andrej Babiš má ale i vážnější problémy, pane prezidente. V Česku stojí před soudem kvůli údajnému dotačnímu podvodu, ve Francii stále pokračuje prošetřování okolností, za kterých koupil rozlehlé nemovitosti ve Francii u Azurového pobřeží. Finanční prokurátor Francie řekl novinářům Deníku N toto. Vyšetřování ohledně pana Babiše se zabývá legalizací výnosů z daňové trestné činnosti s přitěžujícími okolnostmi. Jak moc Vás to znepokojuje?

Latiníci mají takové přísloví, Audiatur et altera pars, tedy nechť je vyslechnuta i druhá strana. Pokud jde o domácí soud Andreje Babiše, tak je třeba vzít v úvahu mimo jiné to, že státní zástupce v jeho případě navrhl pouze podmíněný trest. A když to navrhuje i státní zástupce, tak je to důvod ke zvážení, zda ten přečin s Čapím hnízdem byl tak závažný. Ale obecně platí, jde i o ty Francouze, vyčkejme na výsledky vyšetřování. Nikdo z nás dvou není soudce, žalobce ani obhájce, takže vyčkejme na výsledky vyšetřování a podle toho teprve sudíme.

Ptal jste se na to pana Babiše třeba při té Vaší schůzce minulý týden? Vy jste se setkali, viděli jsme fotku s vánočkami.

To jsem se neptal z toho prostého důvodu, že Andrej Babiš na tuto otázku mnohokrát veřejně odpověděl. On tvrdí, že je to údajně politická objednávka a že je to stará věc a že žádný zákon neporušil. Opakuji nikdo z nás není soudce. Soudce je pan Šott a myslím, že v únoru má být vyneseno rozhodnutí, tak si počkáme.

Děkuju, pane prezidente. Vy říkáte, že rozhodnou televizní debaty, bude je vysílat i naše televize. Před prvním kolem jsou rozdělené dvě, šest slabších kandidátů podle toho, jak dopadnou průzkumy, a třetí nejsilnější v druhé debatě. Jak se díváte na výzvy části veřejnosti i politiků, aby odstoupili senátoři Marek Hilšer a Pavel Fischer, aby tím pomohli kandidátovi proti Andreji Babišovi.

Já si myslím, že i kdyby odstoupili, tak tím nikomu nepomůžou. Jenom uškodí sobě. A víte, proč? To jsem Vám vlastně už řekl. Vůbec není zaručeno, že voliči, ať už Fischera nebo Hilšera by automaticky volili buď Nerudovou nebo Pavla. Možná, že by nešli k volbám. Takže není to sportovní. A kromě toho, jak říká sociolog Herzmann, může se objevit i černý kůň voleb. Já jsem teď nedávno v televizi viděl pana Karla Diviše, mimochodem kritizoval mě, ale přesto, nebo možná právě proto na mě působil docela sympatickým dojmem a lidi mu budou fandit i proto, protože byl nespravedlivě diskriminován tím naprosto neschopným Ministerstvem vnitra, takže ano, může tady být černý kůň, i když si osobně nemyslím, že se pan Diviš dostane do druhého kola.

Jak říkáte, pan Diviš byl vrácený Nejvyšším správním soudem do soutěže, naopak Denisa Rohanová, paní Rohanová byla vyřazena. Říkáte neschopným Ministerstvem vnitra, slyšíme volání po politické odpovědnosti, po změně služebního zákona. Jak z toho ven, na co je teď čas?

No, když se dostáváme ke služebnímu zákonu...

Promiňte, volebního zákona, chtěla jsem říct, promiňte, volebního zákona.

Ale no tak, Vy jste mně nahrála na smeč, a já toho hned využiji. Já jsem vetoval služební zákon z velmi prostého důvodu, že byl zvýšen počet politických náměstků ze dvou na nekonečno. A Vy dobře víte, jako zkušená moderátorka, že politický náměstek, to není odborník, to je trafikant. To je člověk, který má stranické koryto. Takže i čtyř mandátová strana, myslím tím Piráty, může rozesít po jednotlivých ministerstvech své, řekněme, nezvolené členy, což taky dělá. A podobně postupují i další strany. Bohužel moje veto neprošlo, protože kapři si nevypustí svůj rybník a je hodně slimáčků a málo kapustičky, ale myslím si, že je to chyba. No a Vy jste se tedy ptala na volební zákon. Takže na co konkrétně?

Využil jste mého přerěknutí ke svému tématu, dobře mi tak, ale ptala jsem se na zpřísnění volebního zákona, nebo to, že teď slyšíme silnou kritiku Ministerstva vnitra kvůli tomuto postupu a přepočítávání těch petic a politické odpovědnosti Víta Rakušana.

Dobře. Můj názor jsem několikrát řekl a rád ho zopakuji. Zprvu pokládám za nespravedlivé, že na jedné straně vyžadujete padesát tisíc a více podpisů voličů a na druhé straně vám stačí dvacet poslanců nebo deset senátorů. Mimochodem víte, co si myslím o Senátu, jenom to negativní, ale o tom se teď nebavíme. Znamená to tedy, že jeden senátor vydá za pět tisíc občanů, což je poněkud paradoxní, a jeden poslanec za dva a půl tisíce občanů. No a teď pokládám za naprosto nesmyslné, aby senátoři nebo poslanci mohli podepsat kandidaturu více než jednomu kandidátovi na prezidenta, protože tím vlastně devalvují svůj vlastní podpis. Tak si představte, že podepsali všem devíti, což je teoreticky možné. Tak co to znamená? Nic, protože každý z devíti kandidátů má podpis senátorů. A to znamená, že dovedeno ad absurdum senátorské podpisy nebo poslanecké podpisy mají v tom

případě nulovou váhu.

Čili v tomto zpřesňovat, pane prezidente, volební zákon, aby to nebylo možné, aby ty dohady skončily.

To není zpřesnění, to je změna.

Poslední otázka, jestli dovolíte, k prezidentské volbě. K Josefu Středulovi nebo profesoru Zimovi, nečekal jste, že budou v té volbě hrát, řekněme, důstojnější roli? Protože ty jejich preference jsou zatím velmi malé.

Tak u Josefa Středuly, a to jsem mu to říkal do očí, velmi uškodila velmi neúspěšná demonstrace na Václavském náměstí, tedy nízký počet demonstrantů ve srovnání s některými předchozími demonstracemi. No a samozřejmě, když nedokážete zorganizovat pořádnou demonstraci, tak vás to hendikepuje. Pokud jde o pana bývalého rektora Zimu, mám dojem, že asi vede poměrně nevýraznou volební kampaň. Každý kandidát musí být vidět.

Děkuju, pane prezidente, k volbě, která nás čeká v lednu. Pojdme k výkonu Vaší pravomoci, protože v úřadu budete ještě do 8. března. Vy jste v rozhovoru pro Český rozhlas Radiožurnál, na který jsem se už odkazovala, tu minulou neděli nevyhloučil, že jmenujete nového předsedu Ústavního soudu, přestože mandát pana předsedy Rychetského končí až v srpnu. Proč to chcete udělat, pane prezidente? Proč to nechcete, tu pravomoc, nechat nové hlavě státu?

Odpovím dvěma konkrétními body. První bod se týká spíše formy a ten druhý bod věcného zdůvodnění. Pokud jde o formu, položil jsem otázku třem vedoucím představitelům české justice, zda prezident republiky má právo jmenovat předsedu Ústavního soudu k termínu, který přesahuje termín ukončení prezidentského volebního období. Odpověď ve třech případech ze tří byla ano. Přesto si ještě nechám, a dostanu to v pondělí, udělat jednu právní analýzu od legendy českého práva, a teprve potom se definitivně rozhodnu.

Promiňte, nerada skáču do řeči, ale řeknete mi jména těch představitelů justice, těch autorit?

Ta jména, pokud se rozhodnu jmenovat předsedu Ústavního soudu, tak ta jména samozřejmě řeknu, a budou to čtyři jména, při příležitosti tohoto jmenování. Kdybych je řekl dnes, tak je zaprvé vystavím mediálnímu lynči a zadruhé je můžu vystavit i nátlaku, aby svůj názor změnili, a to samozřejmě nikdo z nás nechce. A teď k tomu věcnému zdůvodnění, proč to dělám. Podívejte se, jako odcházející prezident nemohu být podezírán, že chci z předsedy Ústavního soudu udělat nějakého svého agenta, který pět nebo deset let bude vyhovovat mým přáním. Budu občan, řadový občan, penzista, a dokonce mě to ani příliš nebude zajímat. Ale, zastávám dvojí názor. Zaprvé, že Ústavní soud by nikdy neměl být třetí komorou Parlamentu. To znamená, že by neměl zasahovat, kromě důvodů protiústavnosti, do jednotlivých zákonů, například volebních, a měnit je. No a druhý důvod, že předseda Ústavního soudu by neměl být politický aktivista, to znamená vydávat politické proklamace. Tak například Pavel Rychetský svého času prohlásil, že Václav Klaus je placen z Ruska a Institut Václava Klause, pokud vím, podal trestní oznámení. Teď nedávno Pavel Rychetský mluvil o riziku agrofertizace Ústavního soudu, toho jste si jistě všimla, čímž podle mého názoru jednak zasáhl do volební kampaně a jednak je to hloupé prohlášení. Mohu Vás ujistit, že pokud jmenuji předsedu Ústavního soudu, tak že to rozhodně nebude člověk, který je přímo nebo nepřímo spojen s Agrofertem. No a tím končím, protože vidím, že už jste netrpělivá. Nechci, aby předseda Ústavního soudu byl politický aktivista, chci od něj, aby byl soudce, nikoli politik.

Dvě poznámky k tomu obsahu a pak i k formě toho jmenování. Proč nevěříte, že by takového člověka vybrala i nová hlava státu, nový prezident, nová prezidentka, když je to až pět měsíců po skončení Vašeho mandátu?

No, já jsem na to odpověděl a rád Vám to jinými slovy zopakuji. U každého prezidenta, a to není obvinění, to je konstatace, můžete předpokládat, že si vybere nějakého, to je bez kontrasignace, jak víte, jmenování předsedy Ústavního soudu, tak že si vybere člověka, který bude vyhovovat jeho zájmům. Opakuji, to není obvinění, to je konstatace. U mě, na rozdíl od jakéhokoli jiného prezidenta, právě proto, že odcházím, toto riziko neexistuje.

Média se tím Vaším nápadem, plánem, zabírají už mnoho dní. Oslovila mnoho ústavních právníků, a ve většině případů oni říkají, že to protiústavní je. A jeden z těch argumentů, podle mě poměrně zásadní, je to, že nevnímáte, pane prezidente, další podmínky Ústavy, a to je článek padesát pět, že Váš mandát trvá pět let, respektive může dvakrát pět let trvat, a dělat rozhodnutí dalece přesahující ten mandát je stejné, jako dělat rozhodnutí, které přesahuje území České republiky. Nedává to smysl?

Dobře, tak já jsem Vám citoval právní autority, jejichž jména uvedu při případném jmenování. Někteří mediální právníci, to znamená právníci, kteří se rádi vyskytují v médiích, ale tu odbornou autoritu třeba ani nemají, jsou opačného názoru. Ale zaprvé, já tady uvedu, že člověk, který má něco za sebou, dosáhl určité pozice v české justici nebo v českém právu, má tento názor. Zadruhé, víte samozřejmě, že prezidenští kandidáti, konkrétně paní Nerudová nebo pan Pavel, prohlásili, že by vydali jakýsi dekret, který by toto rozhodnutí zneplatnil, ale oni si to představují jako Hurvínek válku, protože žádný takový dekret prezidenti vydat nemohou. Prezidenti mají svaté právo se obrátit k Nejvyššímu správnímu soudu, a teprve ten definitivně rozhodne. Takže zde máte určitou pojistku.

A je tady riziko, že by to vyvolalo ústavní politickou krizi. Premiér Petr Fiala na to konto řekl, že by to vyvolalo obrovské spory. Jak silně vnímáte to riziko, že do těch všech krizí, které zažíváme, energetickou, ekonomickou, by přišla krize politická či ústavní?

To je katastrofismus, který nemá žádné věcné zdůvodnění. Paní Tománková, samozřejmě že prožíváme krizi energetickou, krizi, která je spojená s válkou na Ukrajině, krizi inflační, ale to, jakým způsobem se jmenuje předseda Ústavního soudu, to není krize. To je dokonce i do jisté míry umělé téma. Já Vám nabízím dva argumenty. První, že se opřu o názory těchto autorit. A druhý argument, když mluvíte o tom přesahu, no tak já jsem v podstatě teď jmenoval guvernéra Národní banky také s přesahem několika měsíců.

Jeden a půl měsíce zhruba to bylo.

No, o něco víc, ale to není podstatné. Jeden a půl měsíce je u členů bankovní rady. Tam je to polovina února, 13. února. Ty jsem teď jmenoval dva s platností od 13. února. Takže ten přesah je obvyklý především proto, aby ten nový předseda nebo člen bankovní rady nebo guvernéř měl čas se na to připravit.

Pane prezidente, děkuji k tomuto tématu, uvidíme, jak se rozhodnete Vy a jaké reakce to vyvolá. Dnes je to na den přesně, kdy jste jmenoval vládu Petra Fialy s výjimkou pana Nekuly, který měl covid. Řekněte mi, prosím, jednu věc, za kterou vládu chválíte a za kterou naopak ji kritizujete, nebo co jí vyčítáte. Tu podstatnou, zásadní pro Vás.

No, tak pochvala vládě zaslouženě patří za zvládnutí předsednictví Evropské unie. Myslím si, že na rozdíl od Topolánkovy vlády v roce 2009, která zde selhala ze známých důvodů, tak toto je úspěch, a

je potřeba úspěch ocenit, a ne jenom kritizovat. Pokud jde o kritiku, no tak nebudu ani tak mluvit o pomalosti, například zastropování cen elektrické energie, ke kterému jsem vyzýval už v dubnu tohoto roku, vláda udělala až v září, pokud se nemýlím, nebo koncem srpna. A myslím si, že tady máte taky přesah, ale v tomto případě přesah ne zcela zdůvodněný. A já se liším s vládou, ale i s panem Babišem, o tom jsem už mluvil, například v názoru na rozpočtovou politiku. Když dovolíte, tak se pokusím říci něco, co bude nepříjemné. Víte, příjemné je, když zaměstnancům snížíte daně, asi o sedm procent, to je to zrušení superhrubé mzdy, ale snížení daní vyvolá rozpočtový deficit růstem řádově o sto miliard korun, což je asi tak třetina deficitu. Je nesporné, že deficit způsobuje inflaci, zvětšuje množství peněz v oběhu. No a ta inflace, paní Tománková, sebere těm zaměstnancům tím zdražením a tím znehodnocením úspor a snížením reálné mzdy daleko více, než ty zaměstnanci dostali na snížení daně z příjmu. Takže z tohoto důvodu si myslím, že zde vláda udělala chybu, ale ne jenom vláda. On to byl populistický návrh ODS, hnutí ANO a SPD. Prostě politici se těšili, jak je voliči pochválí za snížení daní, ale vzhledem k těmto inflačním důsledkům by je spíše měli nakopat.

Respektive, úplně pro upřesnění, on to byl návrh Andreje Babiše, přímo poslanecký návrh, který SPD a ODS podpořila. Vy jste se ve čtvrtek podle našich informací setkal se Zbyňkem Stanjurou. Můžete stručně říct, co jste probírali, jestli i tento návrh, nebo co dalšího v rámci třeba nějakých ekonomických opatření?

S překvapením zjišťuji, že jsem se setkal se Zbyňkem Stanjurou. S panem Stanjurou jsem se nesetkal ani ve čtvrtek, ani kdykoli jindy. Jste špatně informovaná, a i když Vás mám rád, posypte si hlavu popelem, a ten, kdo Vás o tomto neexistujícím setkání informoval, ať od Vás také dostane kopanec.

Promiňte, tu informaci jsme, moji kolegové dostali přímo z Ministerstva financí, tak v tom případě se omlouvám za dezinformaci.

V tom případě dejte kopanec někomu z Ministerstva financí. A k tomu Andreji Babišovi, na můj nátlak alespoň Andrej Babiš dal do důvodové zprávy, že toto opatření bude platit jenom dva roky. Dva roky uplynuly a máme to v návrhu státního rozpočtu znovu a znovu.

On kolem toho doutná spor i ve vládní koalici, kdy STAN, Piráti i KDU-ČSL by daně zvýšili, daně z příjmu, a pro ODS, zdá se, je to nepřekročitelná ideologická hranice. Myslíte si, že ODS vydrží v té své pozici?

ODS už několikrát svoji pozici změnila a někdy je dobré změnit názor, pokud fakta ukazují, že vede k rozpočtové nestabilitě. Podívejte se, když máte kumulativní schodek státního rozpočtu jenom za tři roky kolem jednoho bilionu korun, tak to reálně znamená přes inflaci, že se znehodnocují vaše úspory, reálná mzda už teď klesla o deset procent, tedy klesá vám životní úroveň a tak dál a tak dál. Změní-li vláda toto stanovisko, a mimochodem v tomto případě jsem na straně prakticky všech ekonomů s výjimkou politizujících ekonomů, kteří dávají přednost stranickým preferencím a stranické prestiži před ekonomickou realitou.

Vy jste zmínil, že klesá reálná mzda, výše inflace, miliony občanů se propadají do příjmové chudoby, mají velké problémy. A ještě jedno téma dovolte otevřít, které trápí občany, a to jsou drahé potraviny. Jídlo v Česku zdražilo o dvacet pět procent. Češi jezdí nakupovat do Polska i do Německa, kde je levnější jídlo. Vláda je pod tlakem opozice i odborných komor, aby sáhla na DPH v případě potravin nebo udělala nějaké cenové opatření. Má to Vaši podporu nebo ne? Protože vláda zatím tvrdí, že to dělat nechce.

Zaprvé se vyrovnáme s falešným argumentem, že ceny potravin rostou celosvětově. Když se podíváte na reálné statistiky, tak ceny potravin mají velmi, velmi mírný rostoucí trend v celém světě. Zdaleka

a zdaleka to není pětadvacet procent růstu jako v našem případě. Zadruhé ptejme se, jaký je hlavní, nebo alespoň důležitý faktor růstu cen potravin. Tady je několik teorií. Zaprvé že rostou ceny v zemědělství, což je samozřejmě pravda především proto, a to jsem nevěděl, že třeba umělá hnojiva se dělají ze zemního plynu. Jako pan Babiš nezná Švejka, tak já jsem předtím neznal, že hnojiva se dělají z plynu. Ale už jsem si mezeru doplnil. Na druhé straně se přehlíží jeden další fakt, a to je podle mého názoru enormní zisková marže řetězců, obchodních řetězců, které jsou zpravidla v zahraničních rukou. Já jsem svého času, paní Tománková, navrhoval, aby zde vznikl národní řetězec na bázi COOPu, dříve Jednoty. To se bohužel nestalo, takže tyto zahraniční řetězce samozřejmě zvyšují ceny potravin díky vysokým ziskovým maržím, ale i nejrůznějším přírůbkům, jako je třeba regálné a podobně a podobně. Čili soustředme se kromě DPH, já to nepopírám, ale kromě DPH i na tuto ziskovou marži.

Budu jenom krátce oponovat. Ekonomové, odborníci dělali analýzu potravin a vůbec zvyšování cen potravin a zjistili, že nejenom obchodní řetězce, že tam ten důvod není, že často zvyšují ty ceny producenti potravin a často je nadmíru...

Ale to jsem Vám přesně teď řekl. Vy jste mě neposlouchala, já Vám to rád zopakuji ještě jednou. Řekl jsem, že samozřejmě v tom řetězci zvyšují ceny všichni, ale například u těch zemědělců to má zdůvodnění, ceny vstupu energie, hnojiva, plyn, o tom jsem před chvílí mluvil. Na druhé straně pokud jde o potravinové řetězce, tedy o obchodníky, tak tam ty důvody jsou daleko, řekl bych, mělčí. Oni prostě jenom využívají své konkurenční situace, situace na trhu i to, že mají zahraniční vlastníky.

Děkuji, pane prezidente. Pojďme na zahraniční politiku. Tento týden Sněmovna hlasovala o prodloužení ochrany uprchlíků z Ukrajiny, návrh, aby to vízum dočasné ochrany platilo až do března roku 24. Jak se na to díváte, že hnutí ANO ani SPD ten návrh nepodpořilo?

Myslím, že se zdrželi, pokud se nemýlím, to není totéž jako nepodpořili. Já v tomto případě jsem na straně vlády, nikoli nekriticky, ale protože si myslím, že je to správné. Podívejte se, tady nejde o případ minulých uprchlíků, muslimských uprchlíků s odlišnou kulturou, a kromě toho ti uprchlíci tehdy prchali spíše z ekonomických než z válečných důvodů. Ukrajinci prchají z důvodu války na Ukrajině, a máme mít jistou míru soucitu, jistou míru humanismu a ne jenom si zaplácat hubu humanistickými frázemi, ale poskytnout jim reálnou pomoc, což děláme, a já si toho vážím.

Tomio Okamura i Andrej Babiš v tom případě argumentovali tím, a argumentují tím i v jiných případech, že nejsme ve válce. Jsme?

Ale samozřejmě, že jsme ve válce. Podívejte se, definujme si válku v tom širším slova smyslu. My pomáháme jedné válčící straně. Dodáváme jí zbraně, poskytujeme jí finanční a humanitární pomoc. Tím, že takto, a to masivně, pomáháme, jsme de facto, nikoli de iure, ve válce, a já bych se nestyděl si to přiznat. Jsme ve válce proti agresorovi, a Vy velmi dobře víte, že já byl vždy pro korektní ekonomické vztahy s Ruskou federací, zejména kvůli dodávkám energetických surovin, ale jsou situace, kdy ekonomické zájmy musí ustoupit zájmům bezpečnostním. A jestliže Rusko přepadlo Ukrajinu, tak kdyby se mu to podařilo, tak příště může přepadnout pobaltské státy, kde žije velmi silná ruská menšina, možná ještě silnější než na Ukrajině, a pak se bude snažit obnovit sovětské impérium včetně takzvaného blízkého pohraničí, což byly satelitní země. Takže ano, bezpečnost České republiky je ruskou agresí, ale opakuji, jakoukoli jinou agresí, jakýmkoli jiným přepadením souseda, objektivně ohrožená.

Jestli dovolíte, ještě k tomuto tématu jedna věc. Jak vnímáte informace amerických médií, napsal to Wall Street Journal, že Čína se chce zase ekonomicky sbližovat s Ruskem, že tak rozhodl prezident Xi? Jak to vnímáte z hlediska bezpečnosti?

Já bych na americká média příliš nesázel, já sázím na reálná fakta. Pro Čínu bylo poměrně obtížné distancovat se od Ruska právě ve věci ruské agrese na Ukrajině, a přesto to Čína udělala, a svým způsobem tím popřela spojenectví s Ruskem. Pro Rusko to znamená nesmírnou prestižní ztrátu, ono ztratilo jediného silného spojence, kterého dosud mělo.

Pane prezidente, děkuji. Než se rozloučíme, my spolu mluvíme v sobotu, rozhovor se vysílá na zlatou neděli, což znamená zítra, kdy nám hoří čtyři svíčky, jak budete trávit Vánoce, pane prezidente?

Vánoce budu trávit samozřejmě se svojí rodinou naposledy na lánském zámku. Předtím se ještě sejdu se svými nejbližšími spolupracovníky, abych jim poděkoval za jejich práci. No a mám pro Vás jednu zprávu, kterou budete slyšet jako první a je reálná, nikoli fiktivní jako zpráva o mém setkání s panem Stanjurou, to znamená, před dvěma dny mně vyndali žaludeční sondu, a proto jsem usměvavý, v radostné náladě a spokojený se životem, neboť víte, co to bylo, mít rok v břiše žaludeční sondu? Přátelé říkají, že ta sonda mně zachránila život. Je to možná pravda, ale přece jenom to její nošení bylo poněkud obtížné. Takže já jsem teď těsně před Vánoci dostal takový impuls, že je to pro mě, jak říká profesor Zavoral, nejkrásnější vánoční dárek.

To Vám samozřejmě přeji. Bylo to velmi omezující, o tom jste mluvil už několikrát, i z hlediska cestování, výkonu funkce. Teď, když toto omezení skončilo, znamená to, že to mění nějak Vaše další plány?

Určitě ano. Tak abych byl konkrétní, tak dříve jsem létal jenom helikoptérou, která létá nízko. Teď poletím 1. ledna na návštěvu Bratislavy už letadlem, stejně tak bych chtěl, pokud se to podaří, v lednu nebo v únoru navštívit Srbsko, protože tam bych měl, jak mi slíbil prezident Vučić, v Bělehradě otevřít Český dům. Zatím jsem ho otevřel v Jeruzalémě a v Bratislavě, tak to bude třetí Český dům. Navrhl jsem panu premiérovi Fialovi, abychom společně letěli do Izraele, kde bychom mohli otevřít českou ambasádu v Jeruzalémě. Pan premiér je pro tento přesun.

To už Vám řekl, to už Vám slíbil?

Nejen, že mi to řekl, on to i veřejně prohlásil. Vidím, že nestudujete média.

Ale Vy jste v neděli řekl, že doufáte, že pan premiér to opravdu, fakticky udělá, tak mě zajímá, jestli máte nějakou konkrétní dohodu.

Zaprvé to řekl, abychom uzavřeli tuto etapu, a zadruhé pan Lipavský se to pokouší sabotovat, znáte jeho veřejné prohlášení, že je proti tomu. Tak vzhledem k tomu, že tu petici na přesun ambasády mimo jiné spolupodepsala velká část členů vlády včetně pana Petra Fialy a podepsali předsedové obou komor Parlamentu, tak věřím, že dostojí svému podpisu a budou tuto myšlenku proti panu Lipavskému podporovat.

Pane prezidente, děkuji Vám za rozhovor a přeji Vám krásné Vánoce a šťastný vstup do nového roku.

Já Vám přeji hodně dárků a, upřímně řečeno, přeji Vám a samozřejmě i panu Babišovi a sobě, aby mezi těmi dárky bylo hodně zajímavých knih.

Děkuji Vám a mějte se hezky. Na shledanou.

Krásný den.

A vám, milí diváci, děkuji, že jste sledovali první část Partie. Dovolte pozvání k té druhé na CNN Prima News, už živě z našeho zpravodajského studia. Nabízíme názorový duel. Vicepremiér Marián Jurečka z KDU-ČSL, proti němu Aleš Juchelka z hnutí ANO. Mějte se hezky, na shledanou.

<https://www.hrad.cz/cs/prezident-cr/soucasny-prezident-cr/vybrane-projevy-a-rozhovory/rozhovor-prezidenta-republiky-pro-porad-tv-prima-partie-terezie-tomankove-16770>